

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ»

Ступінь освіти	магістр
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	Цифрове врядування
Тривалість викладання	1-й семестр, 2 чверть
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
лекції:	4 години на тиждень
практичні:	4 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4621>

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладачі:

Чикаренко Ірина Аркадіївна

д.держ.упр., професор, завідувач кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Chykarenko/Chykarenko.php>

E-mail: Chykarenko.I@nmu.one

Маматова Тетяна Валеріївна

д.держ.упр., професор, професор кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/%D0%9Camatova/Mamatova.php>

E-mail: Mamatova.T.V@nmu.one

1. Анотація до курсу

Одним із пріоритетних видів діяльності, яким мають приділяти першочергову увагу органи публічного управління, є стратегічне планування розвитку територій та громад, орієнтоване щонайменше на період каденції обраних депутатів сільських, селищних, районних, місцевих та обласних рад, керівників муніципалітетів тощо.

Разом з тим, самі по собі навіть якісно розроблені стратегії розвитку ще не забезпечують громадам автоматичного переходу на новий щабель їх розвитку. Для успішної реалізації таких стратегій необхідне грамотне, професійне стратегічне управління, яке можливе за умов наявності аналітичних здібностей, стратегічних та проектних компетентностей саме в управлінців – службовців органів місцевого самоврядування, і підкріплюється відповідним методико-технологічним, організаційно-інституційним та ресурсним забезпеченням.

Актуальність вивчення цієї дисципліни визначається необхідністю усвідомлення здобувачами магістерських програм галузі знань «Публічне управління та адміністрування» основ розроблення стратегій розвитку на всіх рівнях управління – центральному, регіональному, місцевому та управління їх реалізацією.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти сучасного проактивного стратегічного мислення та системи спеціальних знань у галузі стратегічного управління та управління змінами в публічній сфері.

Завдання курсу:

– **знати і розуміти:** сутність теоретичних та методологічних основ стратегічного управління, тенденцій його розвитку та ролі у забезпеченні належного рівня та якості життя населення; особливості технологій та інструментів стратегічного управління та *розуміння* основ декомпозиції стратегічних цілей до рівня проєктів; характерних особливостей розробки стратегій розвитку на національному, регіональному та місцевому рівнях, а також особливостей стратегічного планування громад / територій / галузей / організацій; основи інтегрування стратегічного і проєктного підходів;

– **вміти:** *застосовувати* розроблення стратегічного плану розвитку, у т.ч. для територіальних громад або окремої галузі; практично *застосовувати* основні методичні положення щодо формування робочої групи; *здійснювати аналіз* мандатів та виявляти конкурентні переваги території; *обґрунтовувати* стратегічні пріоритети, стратегічні та операційні цілі стратегії розвитку; *критично аналізувати* потреби стейкхолдерів та альтернативи вирішення проблеми; підготувати публічну презентацію концепції стратегії розвитку громади / території / галузі / організації заінтересованим сторонам (стейкхолдерам).

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- *знати і розуміти* теоретичні основи стратегічного управління як засобу реалізації змін, тенденції його розвитку та ролі у реалізації публічних політик і програм, які спрямовані на забезпеченні належного рівня та якості життя населення;
- *знати* та *розуміти* особливості, *інтерпретувати* та *застосовувати* технології й інструменти стратегічного управління, підхід до декомпозиції стратегічних цілей до рівня проєктів за допомогою сучасних статистичних методів, моделей, цифрових технологій, спеціалізованого програмного забезпечення;
- *інтерпретувати* та *інтегрувати* стратегічний та проєктний підходи задля ефективного управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проєктами, змінами, якістю, *застосовувати* сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід під час *розроблення* стратегій розвитку, а також відповідних портфелів програм і проєктів;
- *пояснювати, порівнювати та узагальнювати* характерні особливості розроблення стратегій розвитку на національному, регіональному та місцевому рівнях, а також особливостей стратегічного планування громад / територій / галузей / організацій, *генерувати* пропозиції щодо стратегічного бачення, стратегічних пріоритетів, стратегічних та оперативних цілей розвитку використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи;
- *розробляти* з урахуванням наявних законодавчих, часових і ресурсних обмежень, здійснити оцінювання політичних, соціальних, економічних та екологічних наслідків та публічно *презентувати* концепцію стратегії розвитку громади / території / галузі / організації, *аргументувати, обґрунтовувати, захищати* власні пропозиції під час обговорення. *Ставити питання та дискутувати* щодо складових концепцій, які представлені іншими здобувачами

4. Структура курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу Мета, завдання, результати Політики курсу Навчальні матеріали Система та критерії оцінювання Очікування: «Дерево очікувань»	Лекція	Силабус Презентація курсу Методичні рекомендації Рекомендовані джерела ККР для проведення заліку MS Teams, Jamboard	–
	Тема 1. Стратегічний підхід до управління змінами та реалізації завдань трансформації публічного управління		Презентація За Темою Рекомендовані Джерела Ресурсні Веб-Сайти Mentimeter	–
	Практичне заняття Знайомство: картки Dixit Практичне заняття: етап 1 «Обираємо територіальну громаду»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams «Блокнот для класу»	0-5
	Практичне заняття: етап 2 «Створюємо робочу групу»	Практичне заняття	Посилання на сайти громад	0-5
2	Тема 2. Процеси розроблення стратегії. Стратегічне планування	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття: етап 3 «Готуємо проєкт Розпорядження голови громади»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams «Блокнот для класу»	0-5
	Практичне заняття: етап 4 «Аналіз стейкхолдерів»	Практичне заняття	Посилання на сайти громад	0-5
3	Тема 3. Інструменти реалізації стратегії. Стратегічне управління	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Ресурсні веб-сайти	–
	Практичне заняття: етап 5 «Опитування стейкхолдерів»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams «Блокнот для класу»	0-5
	Практичне заняття: етап 6 «Аналіз мандатів»	Практичне заняття	Посилання на сайти громад	0-5
4	Тема 4. Особливості стратегічного управління та управління змінами в умовах правового режиму воєнного стану та повоєнного відновлення в Україні	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття: етап 7 «Конкурентні переваги території»	Практичне заняття	Методичні рекомендації MS Teams «Блокнот для класу»	0-5
	Практичне заняття: етап 8 «Декомпозиція стратегічних цілей до рівня проєктів»	Практичне заняття	Посилання на сайти громад	0-5
5	Тема 5. Управління змінами: особливості реалізації в органах публічного управління	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Публічна презентація концепції стратегії місцевого або регіонального розвитку	Практичне заняття	MS Teams MS Power Point «Блокнот для класу»	0-20
6	Підсумкове тестування	Лекція	MS Forms	0-40
	Практичне заняття: «Дерево результатів навчання» (підведення підсумків вивчення дисципліни)	Практичне заняття	Силабус Анкети у MS Forms Jamboard Mentimeter	–

Командне / індивідуальне завдання «Розробка/оновлення/перегляд стратегії місцевого / регіонального розвитку» полягає у розробленні та захисті здобувачами вищої освіти проекту концепції стратегії місцевого або регіонального розвитку. Вітається робота в команді (5-7 осіб).

Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) командного / індивідуального завдання перед аудиторією (бажано використовувати MS PowerPoint).

Зміст завдання: на прикладі окремої території (ОТГ, району, області) чи муніципального утворення (село, селище, місто), пов'язаного з життям у конкретній територіальній громаді та / або професійною діяльністю, або на прикладі окремої галузі (сфери діяльності), в якій працює здобувач (охорона здоров'я, освіта, соціальний захист населення, культура, охорона навколишнього середовища, безпека життєдіяльності, житлово-комунальне господарство, агропромисловість, туризм, транспорт та промисловість тощо) розробити концепцію стратегії розвитку, результатом реалізації якої буде прогрес у досягненні Цілей сталого розвитку для певної громади / території / галузі.

Для представлення результатів виконання завдання необхідно заповнити відповідний шаблон, який розміщено у застосунку Teams MS Office та на дистанційній платформі Moodle, або обрати власний підхід до презентації.

Під час публічної презентації і захисту результатів виконання командного / індивідуального завдання у межах практичного заняття передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджета до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 7-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів за виконання наскрізного практичного завдання (8 етапів), виконання та публічної презентації результатів командного/індивідуального завдання та поточного тестування, складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *поточного тестування* під час лекції на шостому тижні (див. табл. розділу 4). Поточний тест складається з 20 тестових запитань двох типів (одна правильна відповідь або декілька правильних з кількох варіантів відповідей), за кожне питання можна отримати від 1 до 4 балів залежно від його складності. Загалом за поточне тестування отримується **максимум 40 балів**.

Практична частина оцінюється за результатами:

– виконання *наскрізного практичного завдання*, яке виконується під час практичних занять: 8 етапів, розподіл за етапами та розподіл балів див. у табл. розділу 4; за успішне виконання кожного етапу здобувач отримує до 5 балів; при несвоєчасному здаванні практичної роботи за етапами оцінка знижується вдвічі; загалом за наскрізне завдання отримується максимум 40 балів.

– виконання, *публічної презентації* та захисту (відповіді на запитання, дискусія) результатів командного/індивідуального завдання, зміст якого описано у розділі 4; за результатами публічної презентації отримується максимум 20 балів.

У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 60 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
40	60	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (екзамен)** під час сесії.

Екзамен проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **40 тестових завдань** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 40 балів**) та **10 завдань** з практичної частини щодо етапів формування концепції стратегії місцевого або регіонального розвитку, кожне з завдань оцінюється максимум у 6 балів залежно від повноти відповіді (**разом 60 балів**). Для оцінювання використовується матриця повноти реалізації етапів формування концепції стратегії розвитку та управління змінами (далі – матриця), причому:

- 6 балів – відповідність змісту складників матриці;
- 4 бали – часткова відповідність змісту складників матриці;
- 2 бали – невідповідність змісту складників матриці;
- 0 балів – відповідь не наведена або не належить сфери формування концепції стратегії розвитку.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»:

http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на НТУ Microsoft Office та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватися дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здобувачі вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті, за окремими темами або видами навчальної активності із попереднім погодженням з викладачем дисципліни та гарантом освітньої програми. Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Інноваційні інструменти забезпечення сталого суспільного розвитку в умовах економіки знань : навч. посіб. у слайдах / Т. В. Маматова, В. М. Молоканова, І. А. Чикаренко. Дніпро : Грані, 2018. 220 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/literature/2018_Innovative%20instruments_navch_pos.pdf
2. Інструменти забезпечення ефективності, результативності та якості діяльності органів державної влади / М. Канавець (кер. авт. колективу), Ю. Лихач, А. Кукуля, О. Бутенко, Ю. Єрченко; за заг. ред. В. Купрія. Київ : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2019. 178 с. URL: <http://www.center.gov.ua/com-phocagallery-controlpanel/biblioteka>
3. Проектний менеджмент в публічному управлінні : підручник / кол. авт. ; за наук. ред. Ю. П. Шарова. Київ : НАДУ, 2017. 344 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/literature/2017_ProjectManagPubl_pidruchn.pdf.
4. Управління проектами : навч. посіб. / Т. В. Маматова, В. М. Молоканова, І. А. Чикаренко, О. О. Чикаренко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 128 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/literature/2018_ProjectManag_navch_pos.pdf

Нормативні документи

1. Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2023 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/193-2023-%D0%BF#n12>.
2. Методичні рекомендації щодо підготовки проектів, що фінансуватимуться за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад / Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України ; Департамент впровадження пріоритетних проектів регіонального розвитку. Київ : Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2018. 20 с. URL: <https://cutt.ly/SV989jI>
3. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. 174 с. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf.
4. Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни : Указ Президента України від 21.04.2022 р. № 266/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2662022-42225>.
5. Про внесення змін до Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації : наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 27.12.2018 № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0082-19>.
6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.
7. Про затвердження Порядку використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.02.2023 р. № 118. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/prozatverdzhennia-poriadku-vykorystannia-koshtiv-a118>.
8. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів : Постанова Кабінету Міністрів від 11.11.2015 р. № 932. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF#Text>
9. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
10. Цілі сталого розвитку. *United Nations Development Programme* : веб-сайт. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення: 07.06.2023).
11. European strategy for smart, sustainable and inclusive growth «Europe 2020», 2010. URL: <https://www.eea.europa.eu/policy-documents/com-2010-2020-europe-2020> (дата звернення: 07.06.2023).
12. New Cohesion Policy. *European Commission* : web-site. 2021. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/ (дата звернення: 07.06.2023).

Додаткові

1. Децентралізація влади в Україні: оцінювання результатів формування та розвитку самодостатніх громад : монографія / за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, І. А. Чикаренко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 292 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Monograph/decentralization_of_power-2019.pdf.
2. Маматова, Т., Чикаренко, І., Бородін, Є. Цифрові платформи Smart Specialisation Platform та Espon: структура та можливості для регіонів і громад ЄС. *Аспекти публічного управління*. 2022. Т. 10. № 6. С. 37–45. <https://doi.org/10.15421/152242>.
3. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування : практ. посіб. / Н. Балдич, Н. Гринчук, Н. Ходько, Л. Чорній, Я. Глібіщук ; упоряд.: І. Лепьошкін. Київ : Федерація канадських муніципалітетів / Проєкт міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2020. У п'яти част. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12875>.
4. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Урядовий портал. *Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України* : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni> (дата звернення: 07.06.2023).
5. Оприлюднено для коментування проєкти розділів плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України* : веб-сайт. 22.07.2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/opryliudнено-dlia-komentuvannia-rozdily-planu-vidnovlennia-ukrainy>.
6. План Відновлення України : презентація Національної ради з відновлення України. Липень 2022 р. URL: <https://t.me/getmantsevdanil/3137>.
7. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / за заг. ред. С. М. Серьогіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 164 с.
8. Проєкт Плану відновлення України : Матеріали робочої групи «Будівництво, містобудування, модернізація міст та регіонів України» / Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Липень 2022. 350 с. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України* : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/construction-urban-planning-modernization-of-cities-and-regions.pdf>.
9. Проєкт Плану відновлення України : Матеріали робочої групи «Відновлення та розбудова інфраструктури» / Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Липень 2022. 178 с. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України* : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/restoration-and-development-of-infrastructure.pdf>.
10. Проєкт Плану відновлення України : Матеріали робочої групи «Діджиталізація» / Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Липень 2022. 120 с. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України* : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/digitization.pdf>.
11. Сталий розвиток територій: виклики та можливості: колективна монографія / за заг. ред. О. Ю. Бобровської. Таллінн, Естонія : Міжнародний центр досліджень, освіти та навчання (MTU), 2021. 234 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Monograph/Sustainable_development_of_%20territories_2021.pdf.
12. Стратегічний вибір Дніпропетровщини: від сучасних реалій до бажаного майбутнього : монографія / кол. авт. ; за заг. та наук. ред. І. А. Чикаренко, Т. В. Маматової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2021. 162 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Monograph/Strategic_choice-2021.pdf.
13. Цілі сталого розвитку: що треба знати органам місцевого самоврядування. URL: http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/SDG_LocalGov_v05.pdf.
14. Чикаренко І. А. Формування системи управління інноваційним розвитком територіальних громад : монографія. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. 338 с.
15. Чикаренко І. А., Маматова Т. В. Смарт-спеціалізація в рамках реформованої Політики згуртованості Європейської Комісії: нові пріоритети та виклики. *Дніпровський науковий часопис*

- публічного управління, психології, права. 2022. № 6. С. 91–99. doi: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.6.14>.
16. Чикаренко І., Маматова Т., Чикаренко О. Стратегія регіонального розвитку на основі Смарт-спеціалізації: методологічні засади. Аспекти публічного управління. 2020. Т. 8. № 1. С. 30–42. doi: <https://doi.org/10.15421/152003>.
17. Chykarenko I. A., Mamatova T. V., Chykarenko O. O., Sergienko E. O., Martseniuk O. O. Organizational and Legal Aspects of Elaboration of Amalgamated Territorial Communities Sustainable Development Strategies. International Journal of Management. 2020. Vol.11. Iss.05. P.1084–1093. URL: https://www.iaeme.com/MasterAdmin/uploadfolder/IJM_11_05_099/IJM_11_05_099.pdf.
18. Drobakhina T., Mamatova T. Tailored Approaches for Successful Local Creative Economy Development: Knowledge Management, Agile & Extreme Project Management. Knowledge, Education, Law, Management. 2021. № 4 (40). Vol. 1. P. 167–174. doi: <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.4.26>.
19. OECD and the Sustainable Development Goals: Delivering on universal goals and targets. URL: <http://www.oecd.org/development/sustainable-development-goals.htm>

Інформаційні ресурси

1. Бюджетна Програма «Державний Фонд Регіонального Розвитку» / Міністерство розвитку громад та територій України.
URL: <https://new.dfr.minregion.gov.ua/>
2. Децентралізація дає можливості : офіц. сайт. нац. проекту.
URL: <http://decentralization.gov.ua/>
3. Міністерство розвитку громад та територій України.
URL: <https://www.minregion.gov.ua/>
4. Партнерство для розвитку міст : проект міжнародної технічної допомоги, 2015-2024. URL: <http://pleddg.org.ua/ua/>
5. План відновлення України. Відновлення України : веб-сайт. URL: <https://recovery.gov.ua/>
6. Платформа UNITED24: веб-сайт. URL: <https://u24.gov.ua/uk>
7. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй – Україна.
URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home.html>
8. Регіонет / RegioNet: національна мережа фахівців та практиків з регіонального та місцевого розвитку. URL: <https://regionet.org.ua/>
9. Центр управління знаннями «Ресурсний центр зі сталого місцевого розвитку» / Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Українська асоціація районних та обласних рад» (далі УАРОП). URL: <https://rozvytok.in.ua/>
10. DREAM - екосистема управління відбудовою інфраструктури : веб-сайт. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL: <https://promo.dream.gov.ua/>
11. ESPON – European Observation Network for Territorial Development and Cohesion.
URL: <https://www.espon.eu/>
12. Observatory of Public Sector Innovation (OPSI). URL: <https://www.oecd-opsi.org/>
13. OECD iLibrary. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/>
14. Publicservice Europe. URL: <http://www.publicserviceeurope.com/>
15. Smart Specialisation Platform. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu>
16. Sustainable Development Knowledge Platform.
URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/>
17. The DAC Network on Development Evaluation (DAC / OECD).
URL: <https://www.oecd.org/dac/evaluation/>
18. The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).
URL: <http://www.oecd.org/>
19. Ukraine Recovery Conference: веб-сайт. URL: <https://ua.urc-international.com/>
20. United Nations Development Programme (UNDP).
URL: <https://www.undp.org/content/undp/en/home.html>